

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti - 100

Keçmişini öyrənməyən gələcəyini qura bilməz!

Tarix təkrarlanır, odur ki, olmuşları öyrənilməli nəticə çıxarmaq və bir daha səhv etməmək üçün növbəti mərhələlərdə nəzərə almaq vacibdir!

XX əsrin əvvəllərində Azərbaycan xalqı böyük zəhmət və qurbanlar bahasına dövlət müstəqilliyi qazandı. Lakin Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ömrü cəmi 23 ay oldu...

Ötən əsrin sonlarında qazanılan dövlət müstəqilliyi də eyni aqibəti yaşayaçaqdı. Əgər ulu öndər Heydər Əliyev xalqın arzu və tələbi ilə yenidən ölkə rəhbərliyinə qayıdaraq Azərbaycanı parçalanmaqdan, dövlət müstəqilliyini isə məhv etmədən xilas etməsəydi!

Uzun əsrlərdən sonra qazanılan və yaşadılan, əbədiyyə çevrilən dövlət müstəqilliyi hər birimiz üçün müqəddəs və əzizdir!

Varisi olduğumuz Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyini Prezident İlham Əliyevin 16 may 2017-ci il tarixli sərəncamı ilə növbəti ildə təntənə ilə qeyd edəcəyik.

Şərəfli yubileyə hazırlıq dövründə müstəqilliyin özü və sonrakı taleyi ilə bağlı müxtəlif mətbu orqanlarda gedən məqalələrin kiçik bir qismini qəzetimizdə dərc etməklə baş verənlərə yenidən diqqət çəkirik!

Oxumaq, bilmək və nəticə çıxarmaq üçün!

AZƏRİ OĞULLARINA!

27 nisan günü istiqlallarının həsrətilə dağdar əziz vətəndaşlarıma xitab edəcək bir mövqedə olsa idim, kəndlərinə söylədim:

- Əziz vətəndaşlar, qəlblərimizin eyni nöqtədə düyümləndiyi bir gündə hüzurunuza çıxaraq sizə xitab ediyoram. Sözlərimi iyi dinləyiniz, çünki onlar coşan bir qəlbə təəssürləri və üsyan edən bir ruhun ilhamlarıdır. Əziz qardaşlarım, yeddi sənə kimi uzun bir zamanın ölüm və ələm dolu saatlarını göz yaşları ilə saydığ. Boy-numuzda yaşadığımız ağır plankaların mosmor kəsilmiş izləri var. Alınlarımız getdikcə yerə doğru əyilir. Sırtlarımız gündən-günə qanburulaşır. Qəlblərimizdə boğazlanan quşların çırpınaraq qurtulmaq istəyən halı var.

Fəqət önümüzdəki yeddi sənənin birikdirdiyi qan və irinlə yağrulmuş qalın pərdənin mavərəsinə nüfuz edən gözlərimiz hər şeyi bizim olan bir mazi görüyor. Qaib olmayan və istiqbala doğru qoşan bir mazi!.. Öylə bir mazi ki, bütün tərəvət və gözəlliyi ilə bizi kəndisinə doğru çəkiyor. Titrəyən dodaqlarımız onu hörmətlə salamlayır.

Əziz qardaşlarım! Ağır bir kabusun altından qalxmaq üçün inləyib durduğunuzun görüyorum. Fəqət bilməmiş ki, inləməkdən bir şey çıxarmı?.. Gözlərinizi bir az keçən əsrlərin içərilərinə doğru çeviriniz və orada vaxtilə eyni zillətin acısını dadmış

olan millətləri görünüz, onların nasıl xilas bulduqlarını bir az yoxlayınız. Orada almanları və italyanları görünüz. Orada lehləri, finləri və çeşləri görünüz. Onların getdikləri yollara diqqət ediniz. Əgər bunlar çox uzaqda isə, başınızı 3-5 sənəlik bir zəmanə təşkil edəcək qədər geri çeviriniz. Orada, yanı başınızda 7 dövlətlə mücadilə edən müzəffər öz irqdaş və millətdeşinizi görünüz və ibrət alınız!..

Fransız istilasından əvvəl: "Vətən ümumi ələmi-insaniyyətdir", "Fənn hürri olsun da, Almaniyada hər kim icrayı-hökümət edərsə etsin", - deyə alman şairi və ədiblərinin bu istiladan sonra vətənpərvərlikdə bütün millətləri arxada buraxdıqlarına diqqət ediniz!..

Yurdumun xalqa xitab edəcək vəziyyətdə olan müəllim və mübəlligləri! "Vətəni, həqiqi, ən mədəni dövlətin ölkəsi olmaq lazımdır" deyən filosof Fixtenin "Vyana" izmehlalını mütəəqib sözündən nüqul edərək "Alman dili məğlub bir millətin lisanı olamaz, almanlar ya MƏHV olmağa və ya mübarizəyə məcburdurlar" feryadını qopardığını və bu feryaddan sonra da alman ədəbiyyatında yüksələn şahiqələri, əlbəttə, bilirsiniz! İştə biz də bu hadisədən dərs alalım və azəri çocuqlarına bütün imanımızla anlatalım ki: hər dürlü vasitəyə müraciət etmək surətilə ruh və vicdanlarınızi fəth etmək istəyirlər müstövli millətə nəzərən azəri ədəbiyyatı hənuz

səidir. Rus kitabxanələrinə təhacüm edəcək olan azərilər tuzaqlara düşmüş siyasi avlar ədd edilə bilirlər. Orada ya ölüm var və yaxud ruslaşmaq! Unutmayınız ki, doğan hər azəri çocuğu üçün də "maniyeyi-qayə" rusluqdur.

İlahi bir həyəcanla bağırən bir Fixte kimi, biz də nur, atəş və həyat saçan sözlərlə millətə xitab edəlim, deyəlim ki, kəndi kəndini düşün və kəndini bul!.. Bunun üçün ruhunun ta qəmərinə en!.. Fikrini, ruhunu batılaşdır, məfkurəni bul və kəndində məfkurəvi tərti-təfəkkür və təəmmül oyandır!..

Almaniyalı filosof kimi, biz də məqhur və mühəqqər azərilərə xitab edəlim, deyəlim ki, ey vətəndaş, milliyət fikrini, milliyət həyəcanını kəndində kökləşdir, ruhunu atəşlə və içindən doğacaq qüvvətlərlə yüksəlt!.. Bunları söyləyərkən də qorxmayalım və çəkinməyəlim, çünki "nəslə-bəşər təzli və paymal edilməz və nəslə-bəşəri təzli və paymal edən müstövliyə qarşı nəcib bir vətəndaş sükut etməz! Bunun cəzası ölümdür? Gəlsin! Ölümdən ləzzətli həyatda nə vardır? Yalnız ölümdən əyilməyən, əzmi-iradəsindən ölüm qarşısında dönməyən insanlar ki, bir az qiyməti haizdir!"

Əvət, ey münəvvər gənclik, izmehlal uçurumlarında yuvarlanan avara və naümid olanlarımıza xilaslar və yeni bir ruh təlqin edəlim, deyəlim ki: "Ey millət, batını bir təcəd-

düd və milli vəhdətlə bütün qüvvətlərini topla, silkələ və qalx!"

Məni dinləyiniz, əziz vətəndaşlarım, həpinizə məmurunuzdan - təcərcarınıza, müəlliminizdən - tələbəniyə, əmələniyə - ustanıza, yeddinizdən - yetmişinizə qədər həpinizə and veriyor və yalvarıram, 27 nisanın əziz şəhidləri ilə bərabər, vaxtilə yurdun istiqlalını eyni ruslara qarşı müdafiə etmiş və bu gün əcnəbiyə şikar olan obaların, nəhrlərin, dağların hürriyyətini qanları ilə ödəmiş olan qəhrəman mücahidlərin səsləri bizə bağırıyor: "Yadımızı ələfınıza əcdadınızdan aldığınız qədər saf və şərəfli olaraq tövdi' ediniz", - deyir.

Əvət, əziz vətəndaşlar, biz bu toprağa həm sizdən əvvəl gəlib keçənlər, həm sizdən sonra gələcəklərlə, həm sizi vücuda gətirənlər, həm sizin vücuda gətirdiklərinizlə, həm mazi, həm ati ilə məzarların sükunəti, beşiklərin hərəkəti ilə mərbutuz! *Və sənələrdən bəri siyah tüllərə sararaq qəlblərimizdə saxladığımız bayrağı təkrar göylərə qədər yüksəltmək bizim üçün bir namus borcudur!*

Ərdöğan

*"Yeni Qafqasiya" məcmuəsi,
27 nisan 1927, №10*

P.S. Məqaləni redaksiyaya professor Şirməmməd Hüseynov təqdim edib